

Twee exotische Kleine vlinders

Joop Kuchlein & Henk ten Holt, Stichting Tinea

In Nederland komen meer dan 1400 soorten kleine vlinders voor. Circa 90 daarvan zijn aan te merken als exoot. Stichting Tinea heeft in het najaar van 2011 de beschikbare kennis en informatie over de 23 belangrijkste exoten voor een breder publiek ontsloten op haar website www.kleinevlinders.nl. Op twee van deze soorten, die beide uitsluitend in Oost-Azië voorkwamen, gaan we in deze bijdrage kort in.

Azaleamotje

De eerste is het azaleamotje, *Caloptilia azaleella*, dat alleen bekend was uit Japan. Vooral aan het begin van de vorige eeuw heeft deze soort door het snel toenemend vrachtverkeer zich met de waardplant (Rhododendron-soorten) verspreid over Europa, Noord-Amerika en Nieuw-Zeeland. Op onze breedte kon het azaleamotje zich uitsluitend in kassen handhaven.

De eerste vondst van deze soort buiten Oost-Azië geschiedde in Nederland in 1912. De tot dan toe onbekende soort werd door onze landgenoot A. Brants van een wetenschappelijke naam voorzien, zich daarbij baserend op materiaal uit Boskoop. Tot recent kon het azaleamotje zeer schadelijk optreden in onze kassen. Sedert 15 jaar wordt de soort in ons land steeds vaker buiten, in tuinen, gevonden (klimaatverandering!); van schade is daarbij tot nu toe niets bekend. De wat oudere rups spint van een rododendronblad een bladkegel en is daardoor gemakkelijk te ontdekken. De vlinder heeft een spanwijdte van ongeveer 10 mm.

Lindenvouwmijnmotje

De tweede exoot is het lindenvouwmijnmotje, *Phyllonorycter issikii*, dat oorspronkelijk alleen in Japan en Korea bekend was. In Europa is de soort voor het eerst ongeveer

Azaleamotje. © Stichting Tinea

40 jaar geleden in Rusland aangetroffen. Het traject van Oost-Azië naar Rusland op eigen kracht, of adventief, werd overbrugd is niet met zekerheid bekend (nadien trouwens wél in Aziatisch Rusland aangetroffen). Vervolgens vanuit Rusland steeds verder naar het westen opgedrongen, waarbij kort geleden West-Europa is bereikt, zodat zich binnen korte tijd in Europa een enorme areaaluitbreiding heeft voltrokken. Hoewel elders in Europa hoge dichtheden kunnen optreden, is de economische betekenis gering.

De linde, de voedselplant van de rups, is bij de vlinders één van de minder populaire waardplanten onder de loofbomen en rupsenplagen op linde komen eigenlijk niet voor. De bladmijnen van de rups zijn gemakkelijk te herkennen doordat het lindenvouwmijnmotje de enige soort is die vouwmijnen op lindebladeren maakt. Bij de vlinder, die een spanwijdte heeft van ongeveer 8 mm, is het verschil in uiterlijk tussen de beide generaties even opzienbarend als bij het landkaartje (een dagvlindersoort): men zou ze voor volkomen verschillende soorten verslijten.

Lindenvouwmijnmotje, zomergeneratie links en herfstgeneratie rechts. (Foto's: H. ten Holt), © Stichting Tinea

